

نگاهی نو به تعاونیها

تقویت تعاونیهای تولید و ایجاد بستر مناسب برای افزایش تولید و اشتغال به صورتی که عضو تعاونی در قالب خود فرمایی به کاربرد دزد و از درآمد حاصله، عادلانه بهره‌برد و تقویت تعاونیهای مصرف برای عرضه کالای مرغوب با قیمت مناسب و ایجاد تشکلهای تعاونی یعنی تعاون در تعاون بمنظور فراهم نمودن زمینه ارتباطی بین تعاونیها و جذب واسطه‌ها و ورود به عرصه صادرات و واردات و جذب سرمایه‌های کوچک و انباشتن آنها برای انجام کارهای مؤثر و بزرگ و در همه حال استفاده از تجربه نظر اعضا تعاونیها، شرایط حضور فعال تعاونیها را به پهنه اقتصاد آسانتر خواهد نمود.

رهبر معظم انقلاب:

خسلاف عدالت است که در جامعه‌ای، عده‌ای از موجودی آن بیدریغ استفاده کنند و عده‌ای هم دستشان به کمترین حد مورد نیاز نرسد. این افضح و زشت‌ترین شکل بی‌عدالتی در یک نظام اسلامی است.

فرازهایی از این بیانات:

- بخش تعاون هم میتواند از لحاظ اقتصادی و اجتماعی حتی از لحاظ سیاسی برای کشور خیلی تعیین کننده باشد و هم در عین حال تاکنون مظلوم و مغفول عنه واقع شده است.

از: زین‌العابدین امامی

در اردیبهشت ماه سال جاری دو واقعه مهم برای بخش تعاون پدید آمد. نخست سخنان رهبری معظم انقلاب در جمع وزیر و مدیران وزارت تعاون و تأکید بر توسعه کیفی تعاونیها و تحقق بخشیدن به عدالت اجتماعی و استقرار آن از این طریق به ترتیبی که به بیان معظم له همین تعاون می‌تواند کشور را بخصوص امروز از لحاظ اقتصادی نجات دهد.

بیان مقام معظم رهبری و حمایت وی از بخش تعاون تعاون می‌تواند نقطه عطفی برای این بخش از اقتصاد کشور باشد که تا بحال علیرغم پیشرفتهای بدست آمده نتوانسته است جایگاه واقعی خود را بیابد.

- اعتقاد اینست که اگر بخواهیم

تعاون جایگاه خودش را از لحاظ اقتصادی بخصوص در وضع کنونی کشور پیدا کند باید حداقل ده برابر وضع فعلی رشد و گسترش برای مجموعه تعاونی کشور در نظر بگیریم.

- من وقتی در وضع کشور خودمان

نگاه می‌کنم می‌بینم یکی از چیزهایی که می‌تواند جلوی این بی‌عدالتی را به شکل منطقی و اصولی سد کند همین کار تعاونی است. به همین خاطر است که من به تعاونی اعتقاد دارم.

- در این وضعیت که متأسفانه

گرفتار هستیم، تعاون در کشور ما می‌تواند سرانگشت گره‌گشایی باشد.

- به نظر من یکی از راه‌حلها و اساسی‌ترین و منطقی‌ترین و بنیادی‌ترین کارهایی که میتواند در این کشور برای استقرار عدالت انجام بگیرد، تعاون است.

- نقطه بن بست شکست‌ناپذیر است از ایجاد اشتغال آن هم از منابع نو و تعاونی می‌تواند یک بازوی قوی در این راه باشد.

- خلاف عدالت است که در جامعه‌ای،

عده‌ای از موجودی آن بیدریغ استفاده کنند و عده‌ای همدستشان با کمترین حد مورد نیاز نرسد، این افسوس و زشت‌ترین شکل بی‌عدالتی در یک نظام اسلامی است.

دوم: سخنان رئیس‌جمهور در جمع مدیران و کارکنان وزارت تعاون که حمایت همه‌جانبه از این بخش از اقتصاد کشور را در بردارد.

اینک فزانهائی از سخنان رئیس‌جمهور محبوب:

- تأمین عدالت اجتماعی و زمینه‌سازی برای حضور بیشتر زنان و جوانان کشور از دیگر امتیاز تعاونیهاست.

- تعاونیها زمینه‌ای را به وجود می‌آورند تا تنها دولت و مالکان سرمایه‌های کلان، مالک جامعه نباشند و سرمایه‌های کوچک نیز در درون تعاونیها سهم و امکان کارائی داشته باشند.

- مردم باید خود متصدی فعالیتها در عرصه‌های مختلف بخصوص در عرصه اقتصاد شوند و تعاونیها وسیله خوبی در این زمینه هستند.

ایجاد پایگاه کارآموزی و اطلاعاتی قوی برای خدمت به تعاونیها زمینه‌ساز اتصال منابع اطلاعاتی با مراکز تعاونی در کشور خواهد بود و جایگاه اصلی تعاونیها را در کشور مشخص خواهد کرد.

باید اندیشه تعاونی در بین مردم تقویت شود و این باور بوجود آید که عادی‌ترین و مردمی‌ترین شکل مشارکت تعاونیها هستند. در تعاونی سرمایه‌های کوچک و نیروی کار و مدیریت توأم شده و نتایج مطلوبی را به بار خواهد آورد. در تعاونی خلاقیت‌ها شکوفا شده و به صورت فعالیت‌های گوناگون جلوه می‌یابد و در یک کلمه آنچه که در تعاون حرف نخست را می‌زند «انسان» است همدلی همسویی و همفکری انسانها در تعاون می‌تواند منشاء کارهای بزرگ باشد که سودمندی آن هم به آنان برمی‌گردد.

این دیدگاهها چندین پیام بنیادی را به همراه دارند.

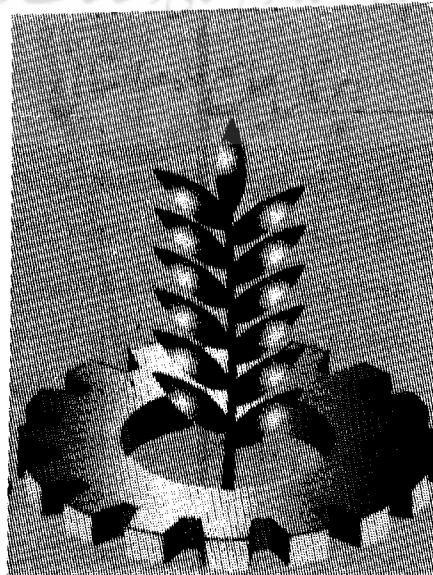
- تعاونیها میتوانند عامل تحقق عدالت اجتماعی باشند.

- تعاونیها بعنوان پایگاهی مهم در عرصه اقتصاد کشور می‌توانند جلوه‌کنند.

- تعاونیها می‌توانند متصدی فعالیت‌های مردمی در عرصه اقتصادی باشند.

- توسعه تعاونیها و ایجاد اشتغال در این بخش می‌تواند نقطه بن بست شکن این معضل اجتماعی باشد.

- سرمایه‌های کوچک وقتی در تعاونیها متمرکز شوند کارائی خود را بروز خواهند داد.

نقش تعاونیها در عرصه اقتصاد کشور

تعاونی باید خود را به ترتیبی مجهز نماید که بتواند در عرصه اقتصاد کشور و در همه زمینه‌های اقتصادی وارد شود و پویا و فعالیت عمل کند. اگر چه تعاون به شیوه جدید در دنیا حدود ۱/۵ قرن سابقه دارد ولی در کشور ما فعالیت تعاونی بطور شفاف به حدود ۴۰ سال پیش میرسد و در طی این سالها بیشتر رشد کمی تعاونیها مطرح بوده است تا رشد کیفی آنها.

آمار نشان می‌دهد که سهم بخش تعاون از تولید ناخالص داخلی کمتر از ۵٪ است و این مقدار با جایگاهی که قانون اساسی برای بخش تعاونی ترسیم کرده است فاصله زیادی دارد که تنها با ایجاد یک حرکت گسترده به منظور توسعه کیفی تعاونیها بویژه ایجاد ارتباط منسجم و پویا بین تعاونیها میتوان در این سمت حرکت کرد.

سرمایه و کار دو عامل تعیین کننده در تعاون

سخنی از شهید دکتر بهشتی نقل است که «با تشکیل تعاونیها به افسانه جدائی کار از سرمایه پایان دهیم» این بیان معتقد است که تعاون می‌تواند سرمایه و نیروی کار که

بعنوان نماد دو روش اقتصادی یعنی نظام سرمایه‌داری و نظام متکی به کار و کارگری مطرح میباشند و چنین تلقی میشود که بین این دو نظام سازش برقرار نمی‌شود و هر یک براه خود می‌رود را با هم تلفیق کرده و به این افسانه پایان بدهد.

در تعاونی سرمایه‌های کوچک انباشته شده و با نیروی کار صاحبان سرمایه به کارهای بزرگ در عرصه اقتصاد خواهد پرداخت. سود حاصله به عضو برمی‌گردد که از نیروی کار و سرمایه خود باهم استفاده نماید. تأمین سرمایه برای ورود به کارهای تولیدی و خدماتی از ضروریات است و نمی‌توان تعاون را تنها در مقوله عضویت اعضا و سرمایه‌گذاری کافی ارزیابی نمود. در شرایط فعلی کمبود سرمایه یکی از مشکلات تعاونی است. سرمایه تعاونیها نتوانسته است همراه با افزایش قیمت‌ها رشد داشته باشد. کمکهای دولت در قالب اعطاء تسهیلات بخصوص در تعاونیهای تولید بسیار کارساز و مؤثر بوده است ولی این کار در مقایسه با اهداف کلان تعاونی که نظر به جمع‌آوری سرمایه‌های کوچک دارد کافی نیست. در تعاون جمع‌آوری سرمایه‌های کوچک سرگردان مورد نظر است همانگونه که ایجاد اشتغال و ساماندهی نیروی کار مطرح می‌باشد. به عبارتی در تعاون دیدگاه اجتماعی و اقتصادی با هم مورد توجه قرار خواهد گرفت.

در تعاون سرمایه به تنهایی حاکم نیست و تکلیف و تعهد یک عضو با خرید سهام پایان نمی‌یابد. سرمایه‌گذاری به وسیله اعضا در یک تعاونی در حقیقت تأمین ابزار است ولی از دیدگاه اجتماعی باید شرایطی

فراهم شود تا همه افراد واجد شرایط بتوانند عضویت تعاونی را بدست آورند و دیگر اینکه اعضا در سرمایه‌گذاری هماهنگ اقدام نمایند.

ملاحظات انسانی

از مؤثرترین عوامل تشکیل و اداره یکی تعاونی، عضو است. در شرکتهای غیر تعاونی افرادی که مبادرت به خرید سهام می‌نمایند ممکن است نیاز به خدمات شرکت نداشته باشند و صاحب سهم با شرکت خود رابطه‌ای جزء برای دریافت سود سهام نداشته باشد ولی در شرایط تعاونی عضو جزء عوامل نخستین و مؤثر یک تعاونی است. حضور عضو در تصمیم‌گیریها و انتخاب مدیران و در نهایت بررسی عملکرد مدیران نقش اساسی دارد. در تعاونی میزان رأی در مجامع عمومی به هر عضو یک رأی استوار شده و میزان سرمایه و خدمات عضو تأثیری در اعمال رأی ندارد. حق رأی در تعاونی بعنوان یک اصل مسلم پذیرفته شده و تا بحال بدون تغییر باقیمانده است و این موضوع نشان می‌دهد که در تعاون کرامت انسانی کاملاً مورد توجه قرار گرفته است.

در تعاون اعمال رأی با وکالت در مجامع عمومی محدود شده است تا بسیاری از اعضا در جلسه‌های مجمع حضور یابند و اعمال رأی با وکالت موجب کاهش حضور اعضا نشود. از دیگر مؤلفه‌های این اصل انتخاب مدیران و بازرسان از بین اعضا هر شرکت است و این تصمیم نشان میدهد که در هر شرایطی عضو حق حاکمیت خود را در تعاونی حفظ خواهد کرد.

می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که تلفیق

سرمایه و نیروی کار و مدیریت با یکدیگر و تبلور آن در عضو از مؤلفه‌های بخش تعاونی است. جایگاه آموزش در تعاون که گاهی بعنوان یک اصل تعاونی معرفی می‌شود نشان دهند، توجه به عضو است. همه ساله بخشی از درآمد هر تعاونی به امر آموزش اختصاص می‌یابد که برای آموزش اعضا، مدیران و کارکنان تعاونیها هزینه می‌شود. در تعاون این بینش حاکم است که عضو تعاونی باید تعاونی خود را بشناسد و به معیارها و موازین تعاونی آشنا باشد و حقوق و تکالیف خود را در مقابل تعاونی بداند و از آن بهره‌مند گردد. کرامت انسانی در تعاونی تجلی دارد. در تعاون هیچ عضو امتیاز ویژه‌ای ندارد. تنها امتیاز به میزان خدماتی است که به شرکت می‌دهد یا از شرکت می‌گیرد. تساوی آراء در مجامع عمومی یکی از این شاخصه‌ها است عضو در تعاونی این احساس را دارد که رأی و نظر او کارساز است. این نظر و رأی عضو خارج از میزان سرمایه‌گذاری و یا استفاده از خدمات است.

عدالت اجتماعی و تحقق آن در تعاون

۱- گفته شد در تعاون شرایط اعمال رأی برای همه اعضا یکسان است این نخستین گام در تحقق عدالت اجتماعی است وقتی موضوع شفاف میشود که میزان اثر رأی عضو را در تصویب برنامه‌ای تعاونی انتخاب مدیران و ناظران و کنترل و نظارت و در نهایت تصویب عملکردها، ارزیابی کنیم و در اینجا به اهمیت این همسانی پی‌می‌بریم که هر عضو صرف نظر از سرمایه و خدمات خود این حق را یعنی حق

در تعاون سرمایه سالاری جای خود را به عضو سالاری می‌دهد و این امر از نقاط برجسته و شفاف تعاون است. البته وقتی ملاحظات انسانی در یک تشکیلات اقتصادی مورد نظر باشد طبعاً پیچیدگی بیشتری را به همراه دارد. ولی این پیچیدگی به دنبال خود ارزشهایی را دارد که باید به آن اهتمام نمود. در تعاون دیدگاه اجتماعی و اقتصادی در کنار هم دیده می‌شوند براین اساس در تعاونی دریافت سود تنها مطرح نیست بلکه رعایت منافع جمعی اعضا، و رفع نیاز آنان و از مهم همه مهمتر تحقق عدالت اجتماعی جایگاه ویژه دارد.

از خدمات و سرمایه‌گذاری خود از امتیاز تعاونی بهره‌مند شود. در تعاونی شرایط به گونه‌ای فراهم است که یک عضو نمی‌تواند با انباشته کردن سرمایه به ثروت کلان دست یابد و در کنار وی عضوی دیگر از امکانات بهره‌مند نباشد.

۴- در تعاونی تقابل نظر حاکم است و با این تقابل کارآمدترین روش انتخاب و اجراء میشود.

در تعاون مدیران و ناظران از بین اعضا انتخاب می‌شوند و انتخاب شدگان گزارش عملکرد را به اعضا برمی‌گردانند در یک کلام تصمیم‌گیری اجراء و نظارت و تصویب نهائی عملکرد با اعضا است.

تعاون در تعاون

از ویژگیهای تعاون، ایجاد تشکلهای است. هریک از تعاونیها در اتحادیه تعاونی مربوط به حوزه فعالیت خود در اتحادیه منطقه‌ای و مرکزی عضو می‌شوند و ارتباط اتحادیه‌ها با یکدیگر زنجیره‌ای را تشکیل می‌دهد که تمامی امور تعاونیها را در برمی‌گیرد.

ایجاد ارتباط رسمی بین تعاونیها با فعالیتهای گوناگون و استفاده تعاونیها از خدمات یکدیگر، سبب می‌شود مسیر تولید و توزیع صافتر و آسانتر و کوتاهتر شود. مثلاً ایجاد ارتباط بین تعاونیهای تولید با تعاونیهای مصرف به صورتی که کالا بدون واسطه به مصرف‌کننده برسد و یا مواد اولیه بدون واسطه به کارگاه و کارخانه وارد شود. ایجاد شبکه حمل‌ونقل، استفاده از تسهیلات مسالی و پولی، ایجاد تشکلهای تعاونی مشترک بین تعاونیهای تولید و مصرف و صادرات به منظور

اعمال رأی را در تعاونی دارا می‌باشد.

۲- محدودیت سرمایه برای هر عضو از دیگر مؤلفه‌های این فراز است یک تعاونی هر مقدار که به سرمایه نیاز داشته باشد و بخواهد آن را از راه فروش سهام به اعضا تأمین نماید باز هم سرمایه‌گذاری هر عضو در تعاونی محدود است. محدودیت در سرمایه‌گذاری علاوه بر اینکه نوعی هماهنگی و تعدیل را بین اعضا به وجود می‌آورد سبب می‌شود که عضو نتواند با سرمایه خود اعمال حاکمیت کند و یا در کار تعاونی ایجاد اختلال نماید. بدین ترتیب که اگر عضو نتواند در چهارچوب اعمال رأی در مجامع عمومی امتیازی بدست آورد ممکن است با تهدید به خارج کردن سرمایه خود از تعاونی به دنبال امتیاز باشد. بنابراین با محدودیت در سرمایه‌گذاری این هماهنگی برقرار است. در تعاونی سرمایه وسیله کارآمد و مؤثر است ولی نمی‌تواند به عنوان حاکم و تصمیم‌گیرنده وارد میدان شود.

۳- نیاز عضو به تعاونی حضور فعال وی را در تعاونی ایجاب می‌کند. در تعاونی تولید برای تولید محصول و در تعاونی مصرف برای استفاده از کالا و در هر یک از

تعاونیها حضور فعال عضو ضروری است. این حضور و رابطه عضو با تخصیص بخشی از درآمد ویژه جبران میشود که در تعاونی عنوان مازاد برگشتی دارد. برای تحقق این هدف سود سرمایه محدود می‌گردد و مازاد سود به صورت مازاد برگشتی و نسبت به معالات عضو با شرکت پرداخت می‌شود.

این تمهید یعنی محدودیت سرمایه محدود بودن سود سرمایه و اختصاص بخشی از سود در ازاء خدمات اعضا مجموعاً شرایطی را فراهم می‌کند که در تعاونی نوعی تعادل بوجود آید و عضو در

احداث میادین عرضه کالا، انبار، سردخانه و کارگاههای بسته‌بندی و تبدیل محصولات کشاورزی و دامی و ارائه خدمات جانبی که موجب می‌شود مسیرها کوتاهتر و ضوابط اجرائی ساده‌تر و رابطه بین تعاونیها مانند رابطه دو عضو به دور از ضوابط دست و پاگیر از جمله بهره‌مندی از تعاونی را فراهم می‌نماید.

با ایجاد تشکلهای تعاونی، بهترین استفاده از سرمایه و نیروی انسانی به عمل خواهد آمد بشرطی که اتحادیه هسته مرکزی این فعالیتها باشد نه واسطه سودبر و از همه امکانات در جهت گسترش فعالیت تعاونیها ساده کردن کارها، دستیابی به قیمت تمام شده کالا با کمترین هزینه و ایجاد رابطه معقول و بنیادی بین تعاونیها استفاده گردد. به عنوان مثال ورود تعاونیهای مصرف در عرصه تولید یا سرمایه‌گذاری در تعاونیهای تولید موجب خواهد شد که کالارزانترا بدست آید و از طرفی انتقال مستقیم کالا از تعاونیهای تولید به تعاونیهای مصرف و حذف واسطه‌ها سبب خواهد شد که مصرف‌کننده به کالای ارزانتری دسترسی پیدا کند و در نهایت سود حاصله به اعضاء تعاونیها خواهد رسید.

تعاونیهای مصرف عامل تعدیل و تثبیت قیمتتها

برخی از تحلیل‌گران جایگاه تعاونیهای مصرف را در چرخه تعاون، کم‌رنک تلقی

می‌کنند و معتقدند که نباید سرمایه را به این سمت راهنمایی کرد. این دیدگاه معتقد است که نیاز به تولیدات داخلی و ایجاد اشتغال ایجاب می‌نماید که امکانات تعاونیها در خدمت تولید قرار گیرد، شکی نیست که تعاونیهای تولید بلحاظ افزایش تولید و ایجاد اشتغال از جایگاه والائی برخوردارند ولی نمیتوان جایگاه تعاونیهای مصرف را نادیده گرفت. هر تولیدی برای مصرف است اعم از اینکه به عنوان مواد اولیه بکار برده شود و یا اینکه به مصرف نهائی مصرف‌کنندگان برسد. بنابراین اصلاح بخش توزیع یکی از کارهای بنیادی است و تعاونیهای مصرف می‌توانند این وظیفه را به خوبی ایفا نمایند گرانفروشی، کم‌فروشی، احتکار و عرضه نکردن کالا از عوامل نابسامانی شبکه توزیع است. تعاونیهای مصرف عوامل لازم کنترل را در اختیار دارند تا بستری مناسب برای توزیع بوجود آورند. عرضه کالا با نرخ مناسب و متعادل از راه تعاونیهای مصرف معنی می‌یابد. آمار نشان می‌دهد که تعاونیهای مصرف بین ۲۰ تا ۲۵ درصد کالا را ارزانتر از بازار عرضه نموده‌اند این آمار نشان می‌دهد که واسطه‌ها چه رقمی از سود را برای خود اختصاص داده و در نهایت مصرف‌کننده چه رقم سنگینی برای مصرف کالا می‌پردازد. بنابراین در تعاونیهای مصرف نه تنها عضو کالا را به بهاء ارزانتر دریافت

اگر چه تعاون به شیوه جدید در دنیا حدود ۱/۵ قرن سابقه دارد ولی در کشور ما فعالیت تعاونی بطور شفاف به حدود ۴۰ سال پیش می‌رسد و در طی این سالها بیشتر رشد کمی تعاونیها مطرح بوده است تا رشد کیفی آنها

می‌کند بلکه مازاد سود هم به خود عضو برمیگردد. نقش اساسی تعاونیهای مصرف بهینه‌سازی نظام توزیع با تثبیت نسبی نرخ، دریافت سود متعادل فروش و حذف واسطه‌های غیر ضروری می‌باشد که این عوامل در کاهش قیمت تمام شده کالا و به پیروی از آن در کاهش بهاء مصرف‌کننده کالا مؤثر است.

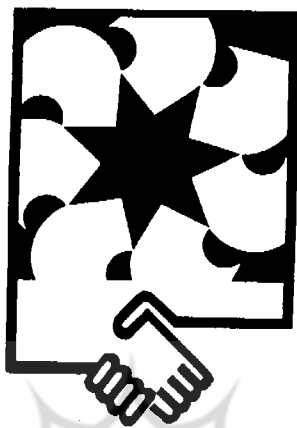
توصیه تعاون‌گران این است که تعاونیهای مصرف از محدوده توزیع محض خارج شده و فعالیت تعاونی را با تلفیق کارهای تولیدی توسعه دهند و یا اینکه با تعاونیهای تولیدی مشارکت نمایند. چنانچه تعاونیهای مصرف بخشی از توان خود را به تولید اختصاص دهند و یا در تولید مشارکت نمایند، بسیاری از مشکلات آنان حل خواهد شد. در حال حاضر یکی از مشکلات تعاونیهای مصرف نداشتن منابع اولیه تأمین کالا است و چون تعاونیهای مصرف به مبدأ تولید کالا به قدر کافی دسترسی ندارند ناچار به تأمین کالا از بازار هستند و لازمه این کار پذیرفتن واسطه غیر ضروری و سودبر است. در اختیار گرفتن منابع تولید با ایجاد رابطه مناسب با تعاونیهای تولید این مشکل را بتدریج حل خواهد کرد.

ضرورت اطلاع‌رسانی در تعاون

ورود به عرصه اقتصاد مستلزم داشتن اطلاعات کافی است و اینکه ریاست محترم جمهور در سخنان خود به ایجاد پایگاه

کارآموزی و اطلاعاتی قوی اشاره و تأکید فرمودند: «ایجاد این پایگاه زمینه‌ساز استقبال منابع اطلاعاتی با مراکز تعاونی در کشور خواهد بود و جایگاه اصلی تعاونیها

فرهنگ بی تفاوتی نقطه مقابل فرهنگ تعاون است. در یک فضای اسلامی، شهروندان مؤمن همیشه در این اندیشه هستند که چگونه در جهت رشد همیاری‌ها و تعاون بکوشند. اگر در محله‌ای، آسیب‌های اجتماعی خاصی بروز کرد، شهروندان مؤمن باید برنامه ریزی کنند تا جلوی آن گرفته شود. بسیاری فعالیت‌های مثبت و سازنده از این نمونه همگی در سایه تعاون در تقوی و خیر به دست می‌آید.

علاوه بر مشکلاتی که بر شمردم، مشکلات اقتصادی و مسئله تأمین اعتبار، از موانع دیگر توسعه تعاونی‌هاست. در حال حاضر تعداد زیادی از تعاونی‌ها از کمبود اعتبار و سرمایه رنج می‌برند. تصور می‌شود که اولین و دقیق‌ترین راه اصولی - که در طرح ساماندهی اقتصاد هم به آن اشاره شده - این است که دولت محترم شرکت‌های دولتی را که بیش از ۸۰ درصد اقتصاد کشور از تشکیل می‌دهند، وادار کند که دست خود را از منابع بانکی بردارند و اجازه دهند این اعتبارات که از آن مردم است، به خود مردم و تعاونی‌ها داده شود.

کلیات این طرح در حال حاضر در دستور کار قرار دارد و ان‌شاء... تصویب خواهد شد.

تردید نیست که برای رفع موانع تشکیل و رشد تعاونی‌ها، نیاز به اصلاح پاره‌ای از قوانین در کشور وجود دارد که موانع توسعه اقتصادی و اشتغال هستند، مانند اصلاحاتی که باید در قانون مالیات‌ها صورت گیرد. بعضی از مواد قانونی مالیات، ضد انگیزه و مانع سرمایه‌گذاری در بخش تعاونی و بخش خصوصی است. به عبارت دیگر برخی از موانع موجود بر سربنگاه‌های تعاونی، همان‌هایی است که به طور عموم بر سر راه فعالیت‌های اقتصادی بنگاه‌های خصوصی و اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر نیز وجود دارد. با این همه باید قبول کرد که نگاه کلی دستگاه‌های برنامه‌ریز در قبال پدیده تعاونی و تعاونی‌های اقتصادی به اندازه کافی تأمین‌کننده انتظارات نیست.

به نظر می‌آید که در طرح سال ۱۴۰۰ نیز جایگاه مناسبی برای تعاونی‌ها ترسیم نشده است. مثلاً در شرایطی که در سال ۱۳۷۵ (طبق آماري که بنده در اختیار دارم)

سهم تعاونی‌ها در اقتصاد ۲ درصد است، این رقم قرار است در طرح ایران ۱۴۰۰ به ۵ درصد برسد. به نظر می‌آید این رقم احتیاج

به تجدید نظر دارد.

بنده از دوستان‌مان در «مرکز پژوهش‌های مجلس» خواستم که در این

زمینه بررسی کارشناسانه‌ای انجام دهند و آنها پس از مطالعه، توصیه‌های زیر را برای اصلاح وضعیت تعاونی‌ها ارائه کردند:

۱- عنایت به شیوه انتخابات و تعیین هیئت مدیره و مدیر عامل و باور کردن اثر و حضور اعضا در تعاونی‌ها اگر اعضا و سهام‌داران باور نمایند که در تعیین هیئت مدیره نقش مؤثری دارند، انگیزه مشارکت آنها فزونی می‌یابد. وزارت تعاون و ادارات کل تعاون استان‌ها باید حداقل دخالت را در امور تعاونی‌ها داشته و باید به آنها مدد برسانند که جلو بیرون‌نه این که در کار آنها مداخله داشته باشند.

۲- پذیرفتن اولویت تعاونی‌های کوچک ولی قوی، که در آن مشارکت اعضا به عنوان عامل ادامه بقا تضمین شده باشد و در مرحله بعد باید به تعاونی‌های بزرگ، ولی ضعیف که خالی از مشارکت‌های مردم و سرمایه‌های اجتماعی است، توجه گردد.

۳- در انتخابات هیئت مدیره این گونه تعاونی‌ها توجه به افراد مورد اعتماد مردم و به اصطلاح ریش سفیدان محلی، عامل مهمی می‌باشد. اگر مردم مسئولان تعاونی‌ها را بشناسند و به آنها اعتماد داشته باشند، چه در بعد اقتصادی و چه در بعد اجتماعی مشارکت بیشتری خواهند داشت. خلاصه این گونه نباشد که افراد احساس کنند که تعاونی یک بخش دولتی است.

نقل از:

مجله مجلس و پژوهش شماره ۲۵

« مقاله حاضر برگرفته از دو سخنرانی آقای مهندس سید مرعصی بوی است که در همایش تعاون و توسعه (۱۵/۶/۷۷) و در جمع اعضای اسلاش‌شهر (۱۷/۶/۷۷) ایراد نمودند.

نامه وارده

«تعاونی گیاهی است که در شهرها به گل می‌نشیند»

ماهنامه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی وزارت تعاون

سلام علیکم

احتراماً مدیر عامل شرکت تعاونی تولیدی فرش دستباف ابریشم کد ۲۷۸۹ واقع در استان خراسان شهرستان فردوس - بخش بشرویه مطالب و پیشنهاداتی را در خصوص تعاونیهای فرش دستباف به اطلاع می‌رسانم.

از آنجایی که تعاون یک رکن اقتصادی در توسعه کشور است، رکنی که می‌تواند با بهره‌گیری از اقتصاد دولتی و مزایای اقتصاد خصوصی جایگاه قدرتمندی در جمع‌آوری سرمایه‌های پراکنده و کوچک، مردمی و راه‌اندازی پروژه‌های عظیم اقتصادی داشته باشد و با تأکید بر سهم بودن تعاونی‌های فرش دستباف در تبصره ۴ قانون بودجه مطالب زیر باعث تقویت و حل مشکلات آنان خواهد شد:

۱- براساس مقررات آئین نامه اجرایی تبصره ۴ قانون بودجه میزان اعتبار اختصاص داده شده به تعاونیهای فرش باید چهل درصد قرض الحسنه و مابقی از محل منابع داخلی بانک عامل تأمین شود.

حال آنکه به استناد عملکرد سالهای ۷۵ و ۷۶ درخصوص شرکتیهای فرش دستباف وزارت تعاون این قانون اجراء نشده ولی در همین زمان در شرکتیهای فرش دستباف

تحت پوشش وزارت جهاد سازندگی این قانون علیرغم اینکه برای هر دو وزارت خانه بانک عامل بانک کشاورزی بود دقیقاً تحقق یافته است و این خود بحث عدالت اجتماعی را مطرح می‌نماید که چه فرقی بین بافندگان فرش در وزارت تعاون و وزارت جهاد سازندگی است؟

در صورتی که بافندگان تحت پوشش هر دو وزارتخانه را قشر زحمتکش و رنج‌دیده جامعه شامل می‌شوند.

۲- تبصره مذکور در هر سال در شرکتیهای فرش تحت پوشش جهاد در مرداد اختصاص داده می‌شود اما در وزارت تعاون با تأخیر و خیلی نزدیک به پایان سال که در سال گذشته اسفندماه اختصاص داده شده و اکثر شرکتیها متضرر شده‌اند بدلائل زیر.

اولاً این اعتبار در فصل زمستان است و رطوبت هوا بالاست رنگ‌آمیزی مواد اولیه فرش بسیار مشکل می‌باشد.

ثانیاً اسفند ماه رنگ‌آمیزی‌ها و کارخانجات پشم سفارش قبول نمی‌کنند و قیمت‌ها در حال تغییر و تحول است.

ثالثاً زمان حسابرسی شرکتیهاست و در این برهه کمتر به مقوله مواد اولیه پرداخته می‌شود.

رابعاً در اسفند و فروردین مواد اولیه را کد می‌ماند و دو ماه شرکت ضرر تحمل می‌کند.

۳- تبصره ۴ براساس قوانین سرمایه در گردش است و یکساله در حالی که در حقیقت بانک عامل ده ماهه قرارداد می‌بندد و این خود مشکلاتی به شرح زیر بوجود می‌آورد:

تهیه و سفارش مواد با رنگ‌آمیزی محدود ۵۰ روز طول می‌کشد. با حمل و نقل و تشریفات شرکت دو هفته بعد به دست بافنده می‌رسد. شایان ذکر است که زمان بافت یک تخته فرش ۲×۲ با دو بافنده از نوع ۲۵ الی ۴۰ رج حدود ۸ ماه و ۲×۴ حدود ۱۴ ماه به طول می‌انجامد، از شستشو تا بازاریابی ۲ ماه وقت نیاز دارد و از طرفی چون فرشهای دستباف معمولاً گران قیمت هستند به فروش نمی‌رسد و گاهی حداقل چک ۶ ماهه دریافت می‌شود. بدین ترتیب با یک جمع‌بندی کلی ۱۸ ماه طول می‌کشد تا وجه آن برگشت داده شود، که این خود اصلاح آیین‌نامه، تبصره ۴ را حداقل در مورد فرش دستباف می‌طلبد.

۴- براساس مصوبه هیأت وزیران زمان واگذاری اعتبارات تبصره ۴ شرکتیهای تعاونی فرش دستباف در سال ۱۳۷۶ تمدید شده ولی در آن فقط نام وزارت جهاد ذکر شده بود و به شرکتیهای تحت پوشش وزارت تعاون اشاره‌ای نشده بود از این رو مدت‌ها بانک به ما جواب مستندی نمی‌داد و برای پرداخت تسهیلات تنها به شرکتیهای تحت پوشش وزارت جهاد اکتفا می‌کردند.

۵- اگر سهمیه تبصره مذکور شرکتیهای فرش به موقع اختصاص یابد براساس آن

برنامه‌ریزی مدون و قابل قبول انجام می‌پذیرد.

۶- اعتبارات این تبصره به دلیل رکود شدید حاکم بر بازار فرش در سال ۷۷ تمدید و به موقع به شرکتها اعلام تا ضرری متوجه بافندگان فرش نشود.

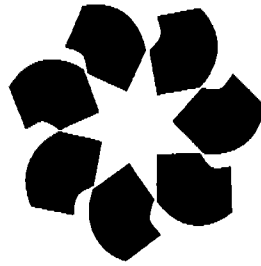
۷- اصلاح شبکه اطلاع رسانی اداره تعاون به تعاونیها نیاز به تجدید نظر دارد.

با تأکید بر این مطلب که بافندگان فرش سرمایه‌های گمنام اقتصاد کشور هستند و اقتصاد بسیاری از خانواده‌های مستضعف ایرانی به این بخش بستگی دارد. رسیدگی به امور معیشتی آنها از طریق وزارت تعاون و بخش تعاونی که طلایه دار تحقق عدالت اجتماعی در بخش اقتصادی است ضروری بنظر می‌رسد.

برهان ابوالحسنی

مدیر عامل شرکت تعاونی فرش دستباف ابریشم

فرهنگ تعاون

تعاون باید چنان فراگیر شود که بتواند همه افراد را با دیدگاههای متفاوت و شغل‌های گوناگون پوشش دهد و نباید چنین تلقی شود که تعاون مانع کار دیگران است. تعاونیها باید به صورتی فراگیر شده و عمل کنند که نه تنها نیازهای همگانی را تأمین نمایند بلکه بعنوان عامل هماهنگ کننده و عامل کنترل و استفاده بهینه و همسان از امکانات تلقی شوند و برای رسیدن به این مرز، فرهنگ تعاون کارساز است. فرهنگ تعاون باید در بین مردم نفوذ کند، مردم با تعاونی و عملکرد تعاونی و سودمندی آن آشنا شوند و بدانند که تعاونی محلی برای تحقق عدالت اجتماعی و جلوگیری از تمرکز ثروت نزد افراد ویژه‌ای است.

بقیه از صفحه ۷۰

را در کشور مشخص خواهد کرد». نشان دهنده اهمیت این موضوع است. لازمه حضور فعال تعاونیها در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی داشتن اطلاعات کافی است که ایجاد یک پایگاه اطلاع رسانی که نیاز آماری و اطلاعاتی تعاونیها را در همه زمینه‌ها تأمین کنند ضروری است.

نقل از: نشریه پیام استان سمنان شماره ۳۴۶

حق تقدم داشته باشند. با این حال، شرکتهای تعاونی خدماتی می‌توانند در صورت نیاز مالی از وام صندوق تعاون بهره‌مند گردند.

ضمناً در قانون تعاون معافیت مالیاتی برای شرکتهای تعاونی پیش‌بینی نشده و این موضوع توسط قانونگذاری در قانون مالیاتهای مستقیم مد نظر قرار گرفته که طبق این قانون نیز شرکتهای تعاونی خدماتی مشمول معافیت نمی‌باشند و معافیت پیش‌بینی شده در مورد شرکتهای تعاونی تولیدی نیز صرفاً در مورد گروه خاصی از تعاونی‌های تولیدی است که نوع تولید آنها در قانون پیش‌بینی گردیده و این معافیت دارای محدودیت زمانی ۴ یا ۶ سال می‌باشد که پس از اتمام مدت تعیین شده در قانون، شرکتهای تولیدی نیز حسب مورد موظف به پرداخت مالیات خواهند شد و تنها شرکتهای مذکور در ماده ۱۳۳ قانون مالیاتهای مستقیم در حال حاضر بطور قطع مشمول معافیت مالیاتی می‌باشند.

شرکتهای خدماتی از مزایا و وام کم بهره وزارت تعاون بهره‌مند نمی‌گردند در صورتی که درصد حق تعاون و آموزش شرکتهای تولیدی نیز همانند شرکتهای خدماتی می‌باشد دوم اینکه وزارت دارایی در صورت مالیاتی که از شرکتهای خصوصی اخذ می‌نمایند نیز همانند تعاونیها عمل می‌کند و به شرکتهای تعاونی در این زمینه امتیازی نمی‌دهد.

□ پاسخ:

در پاسخ به این تعاونی یادآوری می‌نماید که در قانون اساسنامه مورد عمل شرکتهای تعاونی حق آموزش تعاون بدون توجه به نوع تعاونی ۰/۴ تعیین گردیده و انواع شرکتهای تعاونی موظفند به هنگام تقسیم درآمد ویژه خود طبق مفاد ماده ۲۵ قانون تعاون ۴٪ از سود ویژه خود را به سهم آموزش تعاون اختصاص دهند در حالیکه به موجب ماده ۲۶ قانون تعاون، تعاونیهای تولیدی در کلیه اولویتها و حمایت‌های مربوط به تعاونیها که وام کم بهره نیز مصادیق این تبصره می‌باشد.